

SPRÁVA PREDSEDU LERMAS ZA ROK 2022

Vážení delegáti, modelári,

V prvej rade Vás všetkých srdečne pozdravujem a verím, že sa k prečítaniu dostane prevažná väčšina členov LERMAS ale i tých modelárov, ktorí o organizáciu majú záujem a očakávajú, že i pre nich bude obsahovať informácie, ktoré ich zaujímajú a na riešení ktorých bude i ich činnosť závislá.

Máme za sebou ďalší - po-covidový rok. S potešením môžem konštatovať, že bol pre nás i cez obavy aké následky Covid napáchal úspešný. Za hlavné považujem úspechy na poli športovom. Naši reprezentanti opätovne dosiahli skvelé výsledky a za nimi je potrebné vidieť i celé organizačné tímy, detailnú prácu v príprave a nakoniec výborné výsledky v reprezentácii SR. Vysoko oceňujem i angažovanosť a dôslednosť pri organizovaní národných súťaží a propagačných vystúpení. Aj keď nebola a nie je úplná spokojnosť s prácou všetkých klubov (predsedov), zostáva v platnosti konštatovanie, že základom všetkých úspechov i do budúcnosti je práca našich klubov. A že máme čo zlepšovať nie je potrebné pochybovať.

Za veľmi významne považujem i to, že LERMAS bola zastúpená v akcii, ktorá determinuje a hlavne bude , našu činnosť do budúcnosti – aktívna účasť v pracovnej skupine pri tvorbe nového leteckého zákona a v rámci toho implementácia Nariadení EP do tohto zákona. Je to však len prvý krok a ako poukážem v ďalšom, stojí pred nami ešte kopec roboty a problémov. Zákon síce stanoví kompetencie na riešenie problematiky U–Space ale konkrétne návrhy bude nutné pripraviť v našej pôsobnosti a následne sa pokúsiť ich obhájiť. Zastúpenie vo Výbore Spoločnej medzirezortnej komisie nám dáva nádej dosiahnuť obhajobu aspoň základných požiadaviek no k tomu musíme pristupovať oveľa dôslednejšie ako tomu bolo doteraz.

Aktívnou účasťou našich členov na Leteckom Festivale v Piešťanoch či SIAF v Kuchyni sme násobne prekročili doterajšie výsledky v oblasti propagácie modelárskeho športu a budovaniu dobrého mena LERMAS. Žiaľ finančné problémy , do ktorých sa organizátor podujatí dostal znemožnili oceniť našich účastníkov i finančne. Predsa modelári po tri dni napĺňali program minimálne 45 min. každý deň.

Ako predseda Organizačného výboru Národnej ankety „ osobnosť letectva – ZLATÉ KRÍDLA“ musím konštatovať, že pokiaľ aj boli výhrady voči spôsobu či výberu nominantov na ocenenia v jednotlivých kategóriách, ani jedna výčitka sa netýkala leteckých športovcov. Ba naopak výber nominantov za LERMAS, kde sme ocenili našich členov, ktorí majú 40 a viac ročné zásluhy na budovaní modelárskej organizácie a jej výsledkov ,bol vysoko oceňovaný aj tými, ktorí spočiatku spochybňovali účasť modelárov v ankete. Verím, že osobnosti Vladimír Zvalený st., Doc. Jan Maixner, Oldřich Vitásek, Arpád Csontos , Jaroslav Košťan, Vladimír Švec presvedčili a vyvrátili akúkoľvek pochybnosť. Potvrdilo sa že dlhodobá práca s mládežou, budovanie dobrého mena Slovenských modelárov v zahraničí nás

oprávňuje nielen k ich nomináciám ale k zviditeľneniu nenahraditeľného poslania modelárskeho športu v štruktúrach Slovenského letectva.

Je iba škoda, že organizátor podujatia ukončil tento projekt a informácie čím, ako a či vôbec ho chce nahradiť nie sú zatiaľ dostupné. Predsedníctvo už oslovilo ostatných aktérov NŠZ, SNA a LAA s potrebou vytvoriť priestor v rámci vlastných štruktúr na oceňovanie osobností v leteckých športoch. Formálny súhlas sme dostali ale konkrétne kroky nás iba čakajú. Tie budú podmienené samotným vývojom existencie a spôsobu fungovania NŠZ.

Vnútrotná organizácia a jej funkčnosť

Počas hodnoteného obdobia nedošlo k žiadnym zásadným zmenám. Z funkcie trénera odišli Milan Krchňavý, Peter Malák (z funkcie trénera F3L) a Juraj Bartek. I touto cestou im chcem vyjadriť poďakovanie a presvedčenie, že budú i mimo funkcie nápomocní pri organizovaní modelárskych aktivít.

Osobne nie som spokojný s funkčnosťou Rád, najmä ale s činnosťou Rady LeM. Nie je to osobné zlyhanie predsedu, ale som presvedčený, že je to následok málo funkčnej štruktúry pre riešenie súčasných a hlavne nových výziev. Členovia rád – tréneri si strážia svoje kategórie ale chýba koordinátor na vedenie agendy všetkých súťaží, vrátane vytvárania požiadaviek na vyčleňovanie vzdušného priestoru, posudzovanie návrhov na organizátorov súťaží a verejných modelárskych podujatí, riešenia drobných sporov medzi kategóriami, príprava rozpočtu a pred pripravenie dokumentov na zasadanie Rady. Tiež chýba koordinátor pre prácu s mládežou.

V praxi to potom vyzerá tak, že aj keď dajú jednotliví tréneri podklady učesať, dopracovať a publikovať ich musí predseda. A pokiaľ predseda je zamestnaný a sám vyťažený v konkrétnej modelárskej činnosti hromadia sa mu podklady a nestíha termíny. Je to samozrejme môj názor a som pripravený tento problém riešiť v úzkej súčinnosti s jednotlivými radami.

S potešením môžem konštatovať že práca našich delegátov (Jakub Drmla i Zoran Pelagic) vo FAI má stále výbornú úroveň a je na ich prácu spoľahnutie. No i tu je potrebné si uvedomiť, že oni často prezentujú podklady, ktoré musia vzniknúť v našich štruktúrach a tu platí to isté čo pri dodávaní podkladov od jednotlivých trénerov a Rád. Nie je a ani nemôže byť v ich silách obsiahnuť celú agendu všetkých kategórií FAI.

Neodmysliteľnou pre činnosť nášho športového zväzu je práca sekretariátu, konkrétne Attilu Csontos. Bez precízneho a včasného riešenia jednotlivých problémov by sme už dávno mali existenčné problémy. Bol by som rád ak by si dôležitosť jeho práce uvedomovali i predsedovia klubov a predsedovia rád. Nie je nič príjemného naháňať termíny a opakovane vyzývať k dodaniu podkladov. Za prácu si Attila Csontos zaslúži obzvlášť veľké poďakovanie.

Za odvedenú prácu a spoluúčasť na riešení viacerých problémov chcem poďakovať i naším kontrolórom menovite potom Andrejovi Molčányimu. Pre modelárov odviezol veľmi zodpovednú prácu pri predaji budovy ZMoS a likvidácii Zväzu spolu s Jaroslavom Košťanom.

Problematika a postavenia modelárov v NŠZ

Žiaľ poskytnúť nové a kladné informácie o fungovaní NŠZ ani tentoraz nemôžem. Výmenou vedenia SNA sa síce niektoré javy odstránili ale neochota prijať základné požiadavky dvoch športových zväzov (LERMAS a LAA) na ich spravodlivé postavenie v štruktúrach NŠZ pretrváva i naďalej. Príkladom málo úspešného prístupu SNA k riešeniu nakopených problémov je ustanovenie športovej komisie, ktorá ani pri najlepšom cílení nemôže nahradiť pôsobnosť športového zväzu v riadiacich štruktúrach NŠZ. Výčitka Hlavnej kontrolórky športu o neoprávnenosti postupu SNA pri prijímaní nových členov (SLA) a zmene stanov, systémom Per rollam, ako i nedodržanie povinnosti NŠZ zverejniť koho zastupuje navrhovaný delegát spôsobili, že dodnes nie sú usporiadané vzťahy a je iba umelo prezentovaná jednota modelárov. Najlepším dôkazom deformácie je keď Aeroklub s tromi členmi, ktorí sa hlásia k modelárskej odbornosti má porovnateľné zastúpenie v spomínanej komisii ako LERMAS ??? Je potrebné zdôrazniť, že odsúhlasenie zriadenia športovej komisie sme podmienili dočasnosťou do nadobudnutia nového usporiadania NŠZ a do začatia účinnosti nového leteckého zákona.

Bojkot (LERMAS a LAA) rokovania ostatnej konferencie SNA vytvoril predpoklady otvorenia širokej diskusie o ďalšom smerovaní NŠZ. Až teraz (14.2. 2023) bolo dohodnuté, že najbližšia konferencia SNA má prijať postup otvorenia a širokej úpravy stanov NŠZ tak aby to boli stanov NŠZ nie SNA s doplneným názvom. Pokiaľ táto snaha nebude delegátmi akceptovaná hrozí, že NŠZ zanikne úplne a navždy. Požiadavka zániku tu je obecná i od silných športov, ktoré požadujú zníženie počtov NŠZ, ale tento postup zrušenia bude následkom neochoty riešiť vnútorné problémy a zbaviť sa možnosti aktívne obhajovať existenciu NŠZ pre letecké športy pred orgánmi akými sú Ministerstvo školstva a NŠOV.

Športová činnosť, práca s mládežou.

Nakoľko detailný popis výsledkov obsahujú správy predsedov Rád nebudem ich detailne rozvádzať. Ešte raz oceňujem všetkých ktorí stoja za skvelými výsledkami a zvýrazniť chcem prácu Michala Žitňana, Ota Šátka, Vladimíra Zvaleného ml., Martina Gecíka, Petra Matušku, Vladimíra Šveca, Pavla Polonca, Bohuša Majerčíka, Vasilu Pavljuka, Michala Hricindu, Attilu Csontosu, Petra Maláka, Igora Miertuša ako i Jána Littvu, Karola Chybu. Proste všetkých, ktorí stáli v pozadí našich športových úspechov. Samostatnú pochvalu si zaslúžia celé tímy ktoré stáli v pozadí príprav na Majstrovstva sveta v Martine a Tekovskom Hrádku v čele s predsedami klubov Ľubošom Nemečkom a Janom Littvom. Ale i organizátori ostatných súťaží a podujatí, ktoré prispeli k zviditeľneniu činnosti modelárov a LERMAS ako ich národnej organizácie. Snahou predsedníctva bolo a stále je finančná podpora organizátorov domácich súťaží. Tu musím podotknúť, že na prvom mieste by mali byť tie súťaže, na ktorých súťažia naši nádejní modelári – juniory. Viem, že sa to nebude páčiť všetkým ale disciplíny kde dlhé roky nemajú ani jedného juniora, ba ani tendenciu pripravovať systémovo a cielene reprezentantov asi si nárokovať takú podporu z členského nie je možné. Peniaze z príspevku uznanému športu (PUŠ) od štátu sa na to použiť nedajú. Riešením by bolo razantné zvýšenie členského a odsúhlasenie odmeňovania každého organizátora súťaže celou členskou základňou LERMAS.

Za úspech je možno považovať úsilie o rozvoj kategórie F3 RES (F3L). Štatisticky sme dosiahli pekné počty účastníkov ale stále je v tom zapojených málo detí. A práve táto kategória je určená ako vstup do LERMAS o.z.

súťažného lietania pre mladých. Tým nechcem odradiť starších (a ešte starších) ale od Rady Lem očakávam primeranú úpravu súťažných pravidiel tak aby vedeli i juniori lietať svoje finále (?) Tým by sme ich viac motivovali. Za úvahu stojí odmeniť primerane všetkých súťažiacich juniorov. Zorganizovanie sústredujúceho pre začínajúcich tak ako to spravil Jan Littva je ďalšou možnosťou ako prilákať mladých k lietaniam. Verím, že spoločným úsilím sa nám podarí nájsť možnosti ako také iniciatívy podporiť i finančne.

Momentálne prebieha novelizácia zákona 440 „ zákona o športe“ a je pravdepodobné, že dôjde k zásadným zmenám v ponímaní, hodnotení a organizovaní športu. I preto novela športového poriadku bude vykonávaná už so znalosťou nových pravidiel , ktoré prinesie táto novela. Keď sa Predsedníctvo dohodne na zmenách športového poriadku aj tento rok, bude to iba čiastočne novela pre to, aby sme si vytvorili podmienky implementácie nového leteckého zákona, ktorý aj súťažné lietanie a verejné vystúpenia rieši po novom. Sme jeden z mála športov, kde sa v realizačnej podobe stretávajú požiadavky viacerých zákonov. S tým sa nedá nič spraviť, len to akceptovať..

Prijatím nových zákonov sa zintenzívnia požiadavky a sprísnia kontroly na dodržiavanie predpísaných postupov pri vedení organizácii a organizovaní súťaží. Mám na mysli oblasť, s ktorou nie sme celkom vysporiadaní a musíme v budúcnosti skvalitniť prípravu funkcionárov , trénerov a rozhodcov aby sme si neprivodili zbytočné komplikácie pri posudzovaní športovej činnosti nášho športového zväzu. Vybraní funkcionári absolvovali základné vzdelanie ale je potrebné aby to absolvovali aj ďalší. A podľa možnosti je žiadúce pokračovať v ďalšom – nadstavbovom vzdelávaní..

Riešeniu tejto problematiky by pomohlo organizovanie sústredujúceho v našej pôsobnosti. Využiť sa dajú súťaže pri ktorých sa takéto zamestnania dajú zorganizovať a hlavne o ich vykonaní viesť dokumentáciu a výsledky zverejňovať na našej stránke.

Legislatíva, podmienky pre lietanie

Je to asi najcitlivejšia oblasť s ktorou bojujeme už 4 roky. Nemôžem povedať, že sme nedosiahli určitý pokrok, ale vzhľadom na to, že aj dobre pripravené a akceptované časti zákona pojednávajúce o modelároch, nadobudnú účinnosť až spolu s účinnosťou zákona , hrozí, že i tento rok nebude možné plnohodnotne zabezpečiť registrácie pre našich reprezentantov. Na viac vznikne potreba doriešiť vyhlášky a usmernenia. Situáciu komplikuje i fakt, že EÚ vydáva ďalšie nariadenia a tie je možné realizovať až po splnení tých „ starších“. Konkrétne sa jedná o problematiku nazývanú „ U SPACE“.

Takže prijatím zákona sa začne nová etapa rokovaní a obhajoby našich požiadaviek. Je potrebné si uvedomiť, že máme pred sebou iba dve možnosti ako pokračovať:

- 1.) Buď skvalitníme prácu celej organizácie a budeme ju budovať v duchu nových požiadaviek kladených pre lietanie s UAV a UAS a budeme plnohodnotným partnerom pre štátne orgány.
- 2.) Alebo sa uspokojíme s postavením občianskeho združenia združujúceho hobby modelárov poletujúcich do výšky 120 m a výlučne iba v priestoroch G.

Tu je potrebné zdôrazniť že keď chceme vybudovať a udržať našu organizáciu dôveryhodnú, takú ktorá bude schopná prevziať aj časť povinnosti od štátnych orgánov (DÚ), ako poverená organizácia v zmysle leteckého zákona, budú musieť byť dodržiavané základné subordinačné pravidla a primerane plnenie úloh v čase a kvalite. Požiadavky na poverenú organizáciu sú dosť vysoké, jednotnosť a súdržnosť členskej základne, schopnosť dodržiavať dohodnuté pravidla sú preto prirodzené.

Máme na to dotiahnuť naše snahy do polohy podľa bodu č.1. ale je potrebné prijať celú radu opatrení a posunúť našu prácu na požadovanú úroveň.

- Pre zastúpenie na rokovaniach so štátnymi orgánmi je potrebné pripraviť a vybrať ďalších ľudí, ktorých bude potrebné odborne pripraviť
- Viac rokov mnou navrhovaná potreba zmeny organizačného zloženia Rád (hlavne R LeM) sa stáva nevyhnutnosťou.
- Pokiaľ naďalej chceme mať podporu štátnych orgánov je potrebné skvalitniť prácu klubov. Princíp riadenia organizácie, ktorá usiluje o poverenie od DÚ so silným postavením klubov po celom území SR je nenahraditeľný..
- Nový letecký zákon prináša nové požiadavky a potrebu dotvoriť ďalšie riadiace dokumenty a stávajúce zladíť s novými požiadavkami. Ako príklad uvediem len niektoré: štatút LERMAS. športový poriadok, bezpečnostný kódex, smernicu na organizovanie Verejných modelárskych vystúpení, systém elektronického overovania znalosti ak budeme chcieť požiadať o právo registrácie a vydávania pilotných preukazov, podstatne zmenený systém kontrol s pravidelnými kontrolami našich aktivít a prípravy hlásení na DÚ. S tým budú súvisieť i otázky financovania týchto aktivít a otvorenie otázok zdrojov na financovanie.
- Veľkou výzvou, nie však novou, je skvalitnenie a hlavne rozšírenie aktivít v oblasti starostlivosti o mládež. Mierny pokrok sme síce dosiahli ale ten sa spája s tými istými aktérmi ktorými sú modelárske kluby: Prešov, Bardejov, Trenčianska Turná, Dubnica, Humenné, Martin. Tomášov. Keď sa táto oblasť rozmení na drobné, vypadnú nám kategórie v ktorých juniorov a prácu s mládežou neregistrujeme vôbec.

Aj bez prijatia zákona vieme, že musíme už teraz, pripravovať jednotlivé kroky plynulo aby sme po prijatí zákona mohli okamžite požiadať o poverenie pre LERMAS.

Na tomto mieste sprístupňujem odkaz kde si každý môže stiahnuť a prečítať návrh nového leteckého zákona: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/cpt&ZakZborID=13&CisObdobia=8&ID=1460>

Pre rýchly prístup je vhodné stiahnuť si „[Všetky dokumenty v balíku ZIP](#)“ a v nich si otvoriť potrebné dokumenty. Prečítať si všetky časti trvá istú dobu, pre záujemcov odporúčam zamerať sa na tieto časti zákona a konkrétne paragrafy, ktoré pojednávajú o problémoch UAV /UAS teda modelov:

Časť 2. Vzdušný priestor v nej §4, 5, 11/2

Časť 5. Bezpilotné systémy a lietadla v nej §20, 21,22, 23, 24. Základom pre nás modelárov je potom §24 „**Prevádzkovanie bezpilotného leteckého systému alebo bezpilotného lietadla v rámci klubu alebo združenia leteckých modelárov**“

Nakoľko je to „stále“ iba návrh, predsedníctvo po schválení a odrokovani jednotlivých realizačných krokov s DÚ bude celú členskú základňu informovať formou detailného postupu klubov a ich členov s rozsahom a formou implementácie do našej praxe...Bude to dlhodobý proces a je žiaduce aby sa tejto problematike venovala pri našej činnosti zvýšená pozornosť.

Záver

Ďakujem všetkým, ktorí prispievajú k šíreniu dobrého mena našej organizácie a zároveň vyslovujem pranie, aby sa tento počet postupne zvyšoval. Žijeme dobu „DRONOVÚ“ a nič na tom nezmení fakt, že my máme modely a nie drony, čo z pohľadu Európskych pravidiel už je to isté. Buďme radi, že práve naša strešná organizácie CIAM /FAI v zastúpení svojimi členmi v orgánoch EASY presadili tie najzákladnejšie požiadavky na plynulé pokračovanie činnosti modelárov. Jeden z dôvodov je i poznanie, že každý modelár je vopred pripravovaný na výkon ľubovoľných činnosti v prevádzke, konštrukcii a obsluhy akéhokoľvek bezpilotného systému - dronu. Je tu možnosť aby modelári túto danosť využili dnes pre drony ako ju historicky využili pre rozvoj letectva.

Celosvetovým trendom je budovanie jednotlivých oblastí „DRONOVEJ EKONOMIKY“. I LERMAS vie pre potreby SR ponúknuť úzku a otvorenú spoluprácu. Nebráňme sa preto ale ani nehľadajme čokoľvek zvláštne- postačí ak všetko čo vieme a musíme použiť pre prevádzku našich modelov budeme robiť dôsledne a úspechy sa dostavia .

Pre lepšiu budúcnosť organizovaného modelárstva je dnes , v informačnej dobe prepotrebné , zlepšiť popularizáciu a zviditeľnenie našej činnosti, našich úspechov. A to nie iba na regionálnej ale i na celoštátnej úrovni. I tento problém bude nutné riešiť nie iba konštatovaním potreby , ale prijatím konkrétnych krokov a vytvorením potrebných nástrojov.

Prajem všetkým úspešný rok 2023 .

Letu Zdar

Predseda LERMAS

Ing.Ľubomír Krupár